

BAŠTINA ULAZI NA MALA VRATA

Žarka Vujić

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske znanosti

Zagreb

Čini se da smo potpuno prihvatili i pristali uza široka shvaćanja i definiranja muzeologije po kojima je interes s komuniciranja muzejskih predmeta usmjeren na komuniciranje cjelokupne baštine. Dobro nam je znan stav dr. Tomislava Šole, koji muzeologiju osjeća i definira kao znanost o baštini ili heritologiji. Tu su i teoretska promišljanja osnivatelja studija muzeologije dr. I. Maroevića, osobito njegov pristup povijesnom gradu kao dokumentu. Upravo u tragu takovih stavova uzimamo pravo da u okviru časopisa "Informatica museologica" obznanimo ovih nekoliko redaka o jednom obliku djelatnosti OBORDA-a, privatnog Poduzeća za organizirani boravak djece. Dodatni poticaj za registriranje ovakvih malih i nespektakularnih djelovanja, u okviru vlastite prirodne i kulturne baštine, pružila nam je i profesorica povijesti umjetnosti i teoretičarka vizualnosti dr. Jadranka Damjanov, koja smatra da valja o tim akcijama pisati. Jedan od njezinih čestih citata kojeg smo se prilikom pisanja ovog teksta prisjetili jest i priča o madžarskom skladatelju i glazbenom pedagogu Zoltanu Kodalyju. Njega su svojedobno pitali kada valja započeti glazbeni odgoj djeteta. Spremno je odgovorio: Devet mjeseci prije rođenja majke. Kratku ovu zgodu možemo primijeniti i na upoznavanje i spoznavanje cjelokupne baštine oko nas. No, ako djeca i ne žive u sredini koja je odgojena i obrazovana da im u tome pomogne, tu će ulogu preuzeti ili nadoknaditi ovakve privatne organizacije, koje se još uvijek ne nalaze na poznatoj shemi brige za baštine (Šola, T., Muzeološki prilog teorijskim osnovama informacijskih znanosti u: Informacijske znanosti i znanje, Zagreb, 1990.), a kako ćemo iz daljnjeg opisa vidjeti, djelovanje im je na razini posrednika u komuniciranju baštine mladoj populaciji vrlo uspješno i zanimljivo.

Napokon, prikazimo neke primjere programa tzv. edukativnih posjeta koje je punudilo i ostvarilo Poduzeće za organizirani boravak djece. Iz pisanih materijala koji dobivaju nastavnici, ali i djeca po završetku izleta, očito je da su edukativni posjeti shvaćeni kao terenska nastava, odnosno kao dopuna svakodnevnog obrazovnog procesa. Obuhvaćena su djeca nižih razreda, a da je riječ o programu koji pripremaju prosvjetni radnici, potvrđuje i pisana razrada svake teme koju bi u okviru posjeta trebalo obraditi. Precizno se navode ciljevi, te odgojni i obrazovni zadaci. Prvi primjer koji navodimo jest poludnevni posjet zapadnim obroncima Medvednice koji je obuhvatio dragocjeno iskustvo upoznavanja sa spiljom Veternicom, posjet planinarskom domu Glavica i zajednički odlazak na lokalitet Ponikve.

Sljedeći edukativni posjet imao je i naslov: U susret Božiću. Bio je zasnovan na božićnoj tematici, a pokazao je kako se osmišljeno može ostvariti dodatno obrazovanje, i to u neposrednoj blizini Zagreba. Jer, djeca su posjetila farmu ovaca u Brdovcu i tamo su saznala sve o uzgoju domaćih životinja koje do tada nisu vidjela, ali i o ikonografskom značenju lika janjeta koje se pojavljuje u božićnim jasticama. Tom prilikom obišla su i radionicu svijetla u Zaprešiću, u kojoj su saznala sve o tom starom obrtu, ali i o značenju svjetla i svijetle unutar kršćanskog svjetonazora. Uz to su posjetila dvorac Lužnicu, u kojem se danas nalazi samostan sestara milosrdnica. Uz razgledanje božićnih jastica i pjevanje prigodnih pjesama, mali su izletnici imali prilike upoznati lijep barokni dvorac nadomak Zagrebu. Napokon, predstaviti ćemo još jedan, proljetni primjer edukativnog

posjeta. Bio je topografski vezan uz Veliku Goricu, dakle južni dio grada Zagreba. Učenici su tom prigodom posjetili zračnu luku Pleso i dopunili svoje znanje o ovoj vrsti prometa (od dijelova zračne luke do osoblja i vožnje po uzletištu). Potom su posjetili radio stanicu Velika Gorica, razgledali prostor studija za snimanje, razgovorali s djelatnicima i saznali što je to fonoteka. Posjet Muzeju Turopolja i povremenoj izložbi Dragutina Trumbetaša pod naslovom "Turopoljske ljepotice" bio je sjajna prilika da se progovori o drvenoj arhitektonskoj baštini u okolici Velike Gorice, a djeca su na kraju posjetila i drvenu kapelicu Svetih apostola u Buševcu. Iz ovih nekoliko primjera možemo zaključiti da je riječ doista o promišljenom pristupu odgoju i obrazovanju čiji su ciljevi, bez sumnje, ne samo deklarativno nego i stvarno "razvijanje interesa za hrvatsku kulturnu baštinu", kao i "razvijanje i jačanje ekološke svijesti". I sve se to događa u neposrednoj blizini Zagreba, a potencijali svakog lokaliteta iskorištavaju se gotovo potpuno. Tko od nas odraslih, baštini posvećenih djelatnika, ne bi zamijenio glamurozni izlet na maskenbal u Veneciju (koji čak organiziraju i muzealna udruženja) s ovakvim osmišljenim izletom, tako reći, u samom Zagrebu?! Puno je toga u našoj neposrednoj blizini vrijedno pozornosti i interesa i prepuno je slojeva dragocjenih informacija koje valja osvijestiti i širiti da bismo znali i čuvati. Kako smo već istaknuli, djeca na kraju posjeta dobivaju mali pisani materijal spretno sročeni u dva stupca u kojima se dodatno potvrđuje da "bili smo u." i što "saznali smo". No, još su tu i osobito drage materijalne potvrde nove spoznaje. U svakoj radionici, svetištu ili farmi djeca dobivaju i predmete koji će ih trajno podjećati na opisane posjete. Pa makar to bilo i jedno jaje koje će se odmah pojesti, naljepnica za prtljagu u zračnoj luci ili oni živopisniji materijalni dokazi poput svijetle, maloga medičarskog srca ili cvijeta izrađenog od prirodnih materijala, riječ je nesumnjivo o dragocjenim podsjetnicima na vlastitu baštinu i tradiciju. Napokon, recimo da je cijena takva organiziranog subotnjeg izleta doista svakom dostupna i moguća i da je tu teško naći razlog neodlaženja. Tako baština na mala vrata, u zajedničkom druženju i izletničkom uzbuđenju, ulazi i pada na najplodnije - mlado tlo. Možda i za nas odrasle nije prekasno. Paralelno sa začudnom Peievom piramidom ispred Louvrea, novijom muzejskom arhitekturom u Americi ili živopisnim kulturnim naslijeđem, recimo Španjolske, živi i drvena arhitektura Posavine, biciklima dostupni rimski kompleks Andautonije ili u Europi jedinstvena radionica cvijeća u Svetoj Nedjelji. Jesmo li toga svjesni? Neki jesu i stoga smo bez i jedne primisli o reklami, ne navodeći ni jedno ime ni jedan telefonski broj, iskoristili prostor ovog časopisa i obznanili njihov rad. I to upravo onima koji izbjegavaju (razumljivo, ne na riječima) svoju baštinu uprkos.

Primljeno: 17. 05. 1995.

SUMMARY

The Heritage Enters Through the Back Door

by Žarka Vujić

The author presents some examples of the educational trips offered and carried out by the Organized Child Care Enterprise, and finds them very successful in the terms of educational value, as they turned out to be actually and not merely declaratively dedicated to the "generating of the interest for the Croatian cultural heritage" as well as to the "generating and strengthening of awareness of the environment" in young children.

The silent, unboastful actions often do not leave a written trace behind them, but in the author's opinion they deserve to be presented and made known. The visits to the sites of the traditional wooden architecture of Posavina, the Ancient Roman site of Andautonia or to the unique florists workshop in Sveta Nedjelja were not only the amusing trips to the country not far from Zagreb, but also the meaningful meeting with the children's own heritage and tradition.

PRIJEDLOZI ZA TISKANJE EDUKATIVNIH MATERIJALA U MUZEJIMA

Snježana Pintarić
Zagreb

vaj tekst napisan je za izlaganje na skupu "Vizualno-likovna kultura" održanom u Hrvatskoj gospodarskoj komori u svibnju 1993. godine u Zagrebu. Skup je organiziralo Hrvatsko društvo vizualno-likovne kulture, a tema skupa bila je vizualno-likovna kultura u našoj svakodnevnici, tj. zahvaćala je sve aspekte svakodnevnog života - od škole i ulice do televizije. Smatrajući da bi muzeji kao jedni od najmarljivijih skupljača i najbogatijih posjednika vrhunski oblikovanih i likovno atraktivnih predmeta trebali imati ulogu u promicanju vizualno-likovne kulture, i to kroz razne oblike svoje djelatnosti (od izložbene do izdavačke) uključila sam se u skup izlaganjem na temu "Prijedlozi za tiskanje edukativnih materijala u muzejima".

Držim, naime da su se muzeji kod nas tijekom vremena etablirali kao uvažene kulturne i znanstvene institucije, ali da usprkos svom tom obilju najrazličitijih mogućih informacija koncentriranih u muzejskim predmetima nisu u dovoljnoj mjeri ispunili svoju odgojno-obrazovnu zadaću. Analiziramo li dalje taj oblik muzejske djelatnosti uvidjeti ćemo da u našim muzejima funkcioniraju vodičke službe i da je relativno razvijen rad u različitim radionicama (likovnim, etnografskim) te da pojedine institucije redovito njeguju održavanje izložbi dječjih radova. No, nikako ne možemo biti

museum of LONDON

HALF TERM ACTIVITIES

*for all the family at the
Museum of London*

A programme of activities for the
Museum's latest exhibition –

**the
PURPLE WHITE & GREEN**

The story of suffragettes in
London 1906–14 and their fight
to gain votes for women.

27, 28, 29 & 31 October 1992

Muzej grada Londona, informacije o obiteljskim programima